

Nissedæmoner af Olaus Magnus 'Carta Marina' fra 1530'erne.

Dæmoner og nisser

Først bragt d. 6. december 2020 som led i museets Chanukkah-kalender på Facebook.

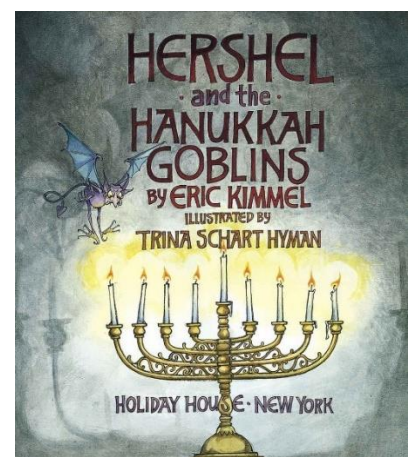
Der findes ikke jødiske nisser. Der er til gengæld masser af dem i hele Danmark i december måned. De driller, lægger gaver og optræder i historier og sange. Enkelte kunstnere med tilknytning til det jødiske samfund har afbilledet dem i former, hvor de optræder i danske hjem, som f.eks. kravlenisser.

Oprindelsen til historien om de små væsner er lidt uklar. I de danske folkesagn optræder de som en slags naturvætter, ånder med kræfter over naturen. Ifølge folkesagnene er de oprindeligt faldne engle, der blev smidt ud af himlen sammen med Lucifer. De dryssede ned fra himlen på jorden og blev til forskellige væsner alt efter, hvor de landede. Trolde i bjergene, ellefolk i skovene, åmænd i vandløb og altså nisser på gårdene.

Det var vigtigt at holde sig gode venner med dem, ellers slog de dyrene ihjel eller gjorde skade på både mennesker og høst. Tog man sig godt af dem, hjalp de derimod på forskellig vis. På mange måder minder de lidt om husånder eller husguder. De var derfor også svære at slippe af med. Nissen flyttede ofte med, som man siger.

De er altså dæmoniske væsner, og som sådan er de også afbilledet i 1500-tallet. Der findes masser af historier om faldne engle og dæmoner i jødisk tro og kultur, men så vidt vi ved ikke nogen, der har en parallel til nissernes historie.

Det skulle da lige være de nisser, som den jødiske sagnfigur, Herschel af Ostropol fra de jødiske folkesagn, besejrede i løbet af de 8 dage under Chanukkah, som man kan læse i den illustrerede børnebog af den jødiske forfatter Eric Kimmel: "Herschel and the Hanukkah Goblins" fra 1990.

'Herschel and the Hanukkah Goblins' af Eric Kimmel med illustrationer af Trina Schart Hyman.

Kravlenisse af Susanna Hartmann